

اختلالات یادگیری

(پیامدهای فردی و اجتماعی)

نویسنده:
فاطمه قاسم زاده

محتوا

۹.....	بخش اول: اختلالات یادگیری
۱۱.....	فصل اول: اختلال یادگیری خاص
۱۲.....	اختلال یادگیری خاص
۱۴.....	ویژگی‌های تشخیصی
۱۹.....	مسائل تشخیصی مرتبط با فرهنگ
۲۱.....	مسائل تشخیصی مرتبط با جنس و جنسیت
۲۱.....	پیامدهای اختلال یادگیری خاص
۲۳.....	فصل دوم: نظریات مرتبط با اختلالات یادگیری
۲۳.....	نظریه غلبه طرفی مغز
۲۴.....	نظریه شناخت گرایان
۲۴.....	نظریه روانکاوی
۲۴.....	نظریه کوتاهی دامنه توجه
۲۵.....	نظریه فرابری آگاهی‌ها
۲۵.....	نظریه تاخیر در رشد
۲۵.....	نظریه ضایعات خفیف مغز
۲۶.....	نظریه چند عاملی
	فصل سوم: اختلال یادگیری خاص همراه با نقص در خواندن، ریاضیات و بیان
۲۷.....	نوشتاری
۲۷.....	اختلال یادگیری اختصاصی همراه با نقص در خواندن

- ۲۸..... خصوصیات بالینی
- ۲۹..... تشخیص
- ۳۰..... تشخیص افتراقی
- ۳۰..... هم‌ابتلایی
- ۳۲..... سیر و پیش‌آگهی
- ۳۲..... درمان
- ۳۴..... همه‌گیرشناسی
- ۳۴..... سبب‌شناسی
- ۳۷..... اختلال یادگیری اختصاصی همراه با نواقصی در ریاضیات
- ۳۸..... خصوصیات بالینی
- ۳۹..... تشخیص
- ۴۰..... سیر و پیش‌آگهی
- ۴۰..... تشخیص افتراقی
- ۴۰..... هم‌ابتلایی
- ۴۱..... درمان
- ۴۱..... همه‌گیرشناسی
- ۴۲..... سبب‌شناسی
- ۴۲..... اختلال یادگیری اختصاصی همراه با نقصان در بیان نوشتاری
- ۴۴..... خصوصیات بالینی
- ۴۵..... تشخیص
- ۴۶..... سیر و پیش‌آگهی
- ۴۶..... تشخیص افتراقی
- ۴۷..... هم‌ابتلایی
- ۴۷..... درمان
- ۴۸..... همه‌گیرشناسی
- ۴۸..... سبب‌شناسی

۴۹	بخش دوم: پیامدهای فردی اختلالات یادگیری
۵۱	فصل چهارم: مشکلات درون فردی
۵۱	ادراک‌های خود
۵۲	عزت نفس و خودپنداره‌های خاص حوزه
۵۲	تفاوت بین افراد با و بدون اختلالات یادگیری
۵۴	پیش‌بینی‌کننده‌های خودپنداره تحصیلی
۵۶	عوامل محافظت‌کننده در رابطه با عزت نفس
۵۹	نقش قرار گرفتن در کلاس ویژه
۶۰	انگیزه پیشرفت
۶۲	دانش اختلالات یادگیری، هویت و برجسب
۶۵	خلاصه
۶۷	فصل پنجم: مشکلات عاطفی و رفتاری
۶۹	مداخلات
۷۲	درمان شناختی- رفتاری
۷۴	مشاوره برای تقویت خودپنداره
۷۵	مراقبه ذهن آگاهی
۷۷	بخش سوم: پیامدهای اجتماعی اختلالات یادگیری
۷۹	فصل ششم: مشکلات تحصیلی افراد مبتلا به اختلالات یادگیری در آموزش عالی
۷۹	چالش‌ها
۸۳	مسیرهای امیدوارکننده
۸۷	فصل هفتم: مشکلات انگیزشی افراد مبتلا به اختلالات یادگیری در آموزش عالی
۸۷	چالش‌ها
۸۹	مسیرهای امیدوارکننده
۹۳	فصل هشتم: مشکلات اجتماعی هیجانی افراد مبتلا به اختلالات یادگیری در آموزش عالی
۹۳	چالش‌ها
۹۵	مسیرهای امیدوارکننده

فصل نهم: مشکلات اجتماعی	۹۹
روابط با همسالان	۹۹
وضعیت همسالان	۱۰۰
دوستی	۱۰۱
قلدری	۱۰۳
پیش‌بینی‌کننده‌های مشکلات ارتباط با همسالان	۱۰۴
توانایی‌های شناختی اجتماعی	۱۰۴
ADHD کاموربید	۱۰۹
قرار گرفتن در آموزش ویژه	۱۱۱
معنی مشکلات روابط با همسالان	۱۱۲
خلاصه	۱۱۳
والدین و روابط خانوادگی	۱۱۴
فصل دهم: مداخلات در مشکلات اجتماعی	۱۱۹
مداخله مبتنی بر مدرسه و کلاس درس	۱۱۹
باورها و اعمال معلم	۱۲۰
آموزش به واسطه همسالان: یادگیری مشارکتی و تدریس توسط همسالان	۱۲۱
آموزش مهارت‌های اجتماعی	۱۲۳
رویکردهای شناختی رفتاری	۱۲۳
رویکردهای مبتنی بر ادبیات پژوهش	۱۲۷
مداخلات بر روی والدین	۱۲۸
خلاصه	۱۳۰
منابع و مأخذ	۱۳۱

بخش اول: اختلالات یادگیری

فصل اول: اختلال یادگیری خاص

اختلال یادگیری خاص، همانطور که از نامش پیداست، زمانی تشخیص داده می‌شود که نقایص خاصی در توانایی فرد برای درک یا پردازش اطلاعات برای یادگیری مهارت‌های تحصیلی به طور موثر و دقیق وجود داشته باشد. این اختلال عصبی رشدی اولین بار در طول سال‌های تحصیل رسمی ظاهر می‌شود و با مشکلات مداوم و مختل‌کننده در یادگیری مهارت‌های پایه تحصیلی در خواندن، نوشتن، و یا ریاضی مشخص می‌شود. عملکرد فرد در مهارت‌های تحصیلی تحت تأثیر سن بسیار پایین‌تر از حد متوسط است، یا سطوح عملکرد قابل قبول تنها با تلاش فوق‌العاده به دست می‌آیند. اختلال یادگیری خاص ممکن است در افرادی رخ دهد که به عنوان استعداد‌های فکری شناخته می‌شوند و تنها زمانی آشکار شوند که انتظارات یادگیری یا روش‌های ارزیابی (مثلاً آزمون‌های زمان‌بندی شده) موانعی را ایجاد کنند که با هوش ذاتی و استراتژی‌های جبرانی آنها نمی‌توان بر آنها غلبه کرد. برای همه افراد، اختلال یادگیری خاص می‌تواند باعث ایجاد اختلالات مادام‌العمر در فعالیت‌های وابسته به مهارت‌ها، از جمله عملکرد شغلی شود (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۲۲).

اختلال یادگیری خاص^۱

معیارهای اختلال یادگیری خاص

A: به رغم کمک دیگران و مداخلات مختلف فرد در یادگیری مهارت‌های تحصیلی و استفاده از آنها مشکل دارد و این موضوع را حضور حداقل یک سمپتوم از سمپتوم‌های زیر به مدت حداقل ۶ ماه، نشان می‌دهد:

۱. کلمات را غلط می‌خواند، یا آهسته و به دشواری می‌خواند (مثلاً کلمات جداگانه را با صدای بلند و غلط یا به آهستگی و با تردید می‌خواند، به طور فراوان کلمات را حدس می‌زند، خواندن کلمات با صدای بلند برایش مشکل است).

۲. در درک معنی آنچه خوانده است مشکل دارد (مثلاً، ممکن است متن را صحیح بخواند اما توالی یا سکانس رویدادها، روابط، استنباطها یا معانی عمیق تر آنچه را که خوانده است درک نکند).

۳. در هجی کردن کلمات مشکل دارد (مثلاً ممکن است حروف صدا دار یا حروف بی صدا اضافه کند، حذف کند، جا بیندازد، یا یک حرف را به جای حرف دیگر به کار ببرد).

۴. در نوشتن و ابراز عقاید به صورت کتبی مشکل دارد (مثلاً در داخل جملات تعداد زیادی اشتباه گرامری یا نقطه و علامت گذاری مرتکب می‌شود)، عقایدی که به صورت مکتوب ابراز می‌کند واضح نیستند، سازمان دهی پاراگراف‌ها ضعیف است.

۵. در تسلط یافتن بر قواعد اعداد و ارقام، اطلاعات رقمی یا محاسبه مشکل دارد (مثلاً، از اعداد، بزرگی آنها و روابط آنها با هم درک ضعیفی دارد. اعداد یک رقمی را با انگشتانش می‌شمارد و نمی‌تواند مثل همکلاسی‌های خود قواعد ارقام و اعداد را به یاد بیاورد، وسط محاسبه سردرگم می‌شود و ممکن است روش محاسبه را عوض کند).

۶. در استدلال ریاضی مشکل دارد (مثلاً در استفاده از مفاهیم، قواعد یا فرمول‌های ریاضی برای حل مسائل ریاضی به شدت مشکل دارد).

B: مهارت‌های تحصیلی فرد در یک یا چند درس بسیار کمتر از سن تقویمی او

^۱ Specific Learning Disorder

هستند و در عملکرد تحصیلی و شغلی یا در فعالیت‌های زندگی روزمره اختلال شدید به وجود می‌آورند. این موضوع را نمرات فرد در آزمون‌های پیشرفت تحصیلی و سنجش‌های بالینی جامع نشان می‌دهند.

C: مشکلات یادگیری در سال‌های مدرسه شروع می‌شوند اما ممکن است تا زمانی که مهارت‌های تحصیلی از توانایی‌های فرد سبقت نگرفته‌اند خودشان را نشان ندهند (مثلاً زمانی که فرد مجبور می‌شود متونی دشوار و طولانی را در یک محدوده زمانی خاص بخواند یا بار درسی بسیار زیاد باشد).

D: معلولیت‌های ذهنی، مشکلات بینایی یا شنوایی درمان نشده یا سایر اختلالات ذهنی یا نورولوژیک، شرایط ناگوار روانی اجتماعی، عدم آشنایی کافی با زبانی که دروس تدریس می‌شود یا پایه تحصیلی ضعیف، نمی‌توانند توضیح بهتری برای مشکلات یادگیری باشند.

نکته: این چهار معیار دیاگنوستیک باید بر اساس ترکیب بالینی سابقه فرد (سابقه رشدی، پزشکی، خانوادگی تحصیلی)، گزارش‌های مدرسه و سنجش روانی آموزشی، برآورده شوند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۲۲؛ ترجمه گنجی، ۱۴۰۱).

اسپسیفایرها

به همراه نقص در خواندن (خوانش پریشی، دیس لکسیا): (a) صحیح خواندن کلمات، (b) سرعت یا سیالی خواندن، (c) درک مطلب.

به همراه نقص در نوشتن (نوشتار پریشی، دیس گرافیا): (a) صحیح نوشتن کلمات، (b) گرامر و نقطه‌گذاری صحیح، (c) وضوح و سازمان‌بندی انشا.

به همراه نقص در ریاضی (ریاضی پریشی، دیس کلکولیا): (a) درک اعداد، (b) به یاد سپردن و به یاد آوردن مواد ریاضی حفظی (مثلاً جدول ضرب)، (c) محاسبات ریاضی صحیح یا سریع، (d) استدلال ریاضی صحیح (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۲۲؛ ترجمه گنجی، ۱۴۰۱).

اسپسیفایر شدت

خفیف: مهارت‌های یادگیری فرد در یک یا دو زمینه تحصیلی ضعیف هستند اما شدت این ضعف آنقدر کم است که در صورت دریافت تسهیلات یا خدمات حمایتی مناسب مخصوصاً در سال‌های مدرسه، می‌تواند به خوبی آنها را جبران کند یا عملکرد خوبی داشته باشد.

متوسط: مهارت‌های یادگیری فرد در یک یا چند زمینه تحصیلی بسیار ضعیف هستند، طوری که اگر در طول سالیان مدرسه فرد هر چند وقت یک بار تحت آموزش و تعلیمات فشرده و جامع قرار نگیرد، احتمال این که بتواند دروس مدرسه را خوب یاد بگیرد بسیار اندک است. برای کامل کردن فعالیت‌ها به شیوه‌ای دقیق و صحیح، بعضی تسهیلات یا خدمات حمایتی در مدرسه، محل کار یا در خانه حداقل چند ساعت در روز باید ارائه شوند.

شدید: مهارت‌های یادگیری فرد در چند زمینه تحصیلی به شدت ضعیف هستند. طوری که اگر به فرد آموزش‌های فشرده و تعلیمات تخصصی متناسب شده با نیازهای فردی او به طور دائم ارائه نشود، احتمال ندارد که او آن مهارت‌ها را به دست آورد. حتی وقتی که انواع تسهیلات یا خدمات در خانه، در مدرسه، یا در محل کار ارائه می‌شوند، فرد ممکن است نتواند همه فعالیت‌های خود را به طور صحیح کامل کند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۲۲؛ ترجمه گنجی، ۱۴۰۱).

ویژگی‌های تشخیصی

اختلال یادگیری خاص یک اختلال عصبی رشدی با ریشه بیولوژیک و مبنای ناهنجاری‌های در سطح شناختی است که با علایم رفتاری این اختلال ارتباط دارند. ریشه بیولوژیک این اختلال شامل تعامل بین عوامل ژنتیک، اپی ژنتیک و محیطی است که بر توانایی مغز در ادراک یا پردازش اطلاعات کلامی و غیر کلامی به شیوه‌ای صحیح و دقیق تاثیر می‌گذارند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۲۲؛ ترجمه گنجی، ۱۴۰۱).

یکی از ویژگی‌های اصلی اختلال یادگیری خاص مشکلات دائمی در یاد گرفتن